

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

№ 956 від 3 червня 1999 року

**Про затвердження Положення про ступеневу
професійно-технічну освіту**

Відповідно до статті 13 Закону України "Про професійно-технічну освіту" Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Положення про ступеневу професійно-технічну освіту, що додається.
2. Установити, що дія Положення про ступеневу професійно-технічну освіту поширюється на професійно-технічні навчальні заклади незалежно від форми власності та підпорядкування.

Прем'єр-міністр України В.ПУСТОВОЙТЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ
про ступеневу професійно-технічну освіту
Загальна частина

1. Це Положення розроблено відповідно до статті 13 Закону України "Про професійно-технічну освіту" і спрямовано на розширення можливостей професійної самореалізації особистості, забезпечення загальноосвітньої, загальнокультурної та професійної підготовки робітничих кадрів, поліпшення їх соціального захисту та підвищення конкурентоспроможності на ринку праці в сучасних умовах.

2. У цьому Положенні вживаються такі основні поняття:

нормативний термін навчання - це встановлений державним стандартом професійно-технічної освіти чи навчальним планом та навчальними програмами розрахунковий термін засвоєння учнями, слухачами загальнодержавного (обов'язкового) та варіативного компонентів змісту професійно-технічної освіти;

загальнодержавний (обов'язковий) компонент змісту професійно-технічної освіти - це встановлений державним стандартом з відповідної професії перелік обов'язкових навчальних предметів (дисциплін) та видів практичної підготовки, зазначених у типових навчальних планах, а також перелік обов'язкових для засвоєння навчальних тем, визначених типовими навчальними програмами;

варіативний компонент змісту професійно-технічної освіти - це перелік додаткових навчальних предметів (дисциплін), визначених робочими навчальними планами, а також додаткових навчальних тем, визначених робочими навчальними програмами, що відображають зміни у техніці, технологіях, організації праці тощо на виробництві, у сфері послуг;

державний стандарт професійно-технічної освіти - це сукупність державних вимог до змісту професійно-технічної освіти, рівня кваліфікації випускника професійно-технічного навчального закладу, основних обов'язкових засобів навчання та освітнього рівня вступника.

Державний стандарт професійно-технічної освіти включає нормативно-правові документи, до яких належать:

кваліфікаційна характеристика випускника;

типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників з конкретної професії;

типові навчальні програми з навчальних предметів (дисциплін), передбачених навчальним планом, та з виробничого навчання;

перелік основних обов'язкових засобів навчання для підготовки кваліфікованих робітників з конкретної професії;

система контролю знань, умінь і навичок учнів, слухачів та критерії їх кваліфікаційної атестації.

Ступеневість професійно-технічної освіти

3. Професійно-технічна освіта має три ступені.

Кожний ступінь навчання визначається теоретичною та практичною завершеністю і підтверджується присвоєнням випускникам робітничої кваліфікації згідно з набутими професійними знаннями, уміннями і навичками.

Конкретний перелік професій для кожного ступеня професійно-технічної освіти розробляється та затверджується Міносвіти за погодженням з Мінпраці, іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Навчальні плани та навчальні програми кожного ступеня професійно-технічної освіти складаються таким чином, щоб випускники першого ступеня мали можливість продовжувати навчання на другому ступені, а випускники другого ступеня - на третьому.

Відповідно до ступенів професійно-технічної освіти встановлюється три атестаційні рівні професійно-технічних навчальних закладів.

4. На першому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування відповідного рівня кваліфікації з технологічно нескладних, простих за своїми виробничими діями і операціями професій, що дає змогу робітнику вільно працювати з раніше вивченими предметами, об'єктами, виконувати конкретні дії, виробничі операції та роботи під контролем робітника з більшим досвідом і вищим рівнем кваліфікації.

Навчання здійснюється шляхом прискореного формування необхідних умінь і навичок у учнів, слухачів професійно-технічних навчальних закладів першого атестаційного рівня та шляхом індивідуального чи групового навчання на виробництві, у сфері послуг.

5. До професійно-технічних навчальних закладів першого атестаційного рівня належать:

- а) навчальні курси певного професійного спрямування;
- б) професійні школи;
- в) навчально-курсів комбінати;
- г) автомобільні навчальні комбінати;
- г) інші прирівняні до них навчальні заклади.

6. Навчання на першому ступені не вимагає від учнів, слухачів базової чи повної загальної середньої освіти і здійснюється за навчальними планами та навчальними програмами, що затверджуються відповідним місцевим органом управління професійно-технічною освітою.

Нормативний термін навчання визначається навчальними планами та навчальними програмами, але не повинен перевищувати 1 року.

7. Навчання на першому ступені завершується кваліфікаційною атестацією. Особам, які успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, присвоюється кваліфікація "кваліфікований робітник" з набутої професії відповідного розряду (категорії) та видається свідоцтво, зразок якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

Професії, за якими здійснюється навчання на першому ступені, визначено в розділі 9 та частково в розділах 5, 6, 7 і 8 Класифікатора професій ДК 003-95.

8. На другому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування відповідного рівня кваліфікації з масових робітничих професій середньої технологічної складності у різних галузях економіки, що дає змогу робітнику самостійно виконувати по пам'яті чи з допомогою технологічних карт, інструкцій, креслень або іншої документації типові дії, виробничі операції, роботи за встановленими нормами часу і забезпечувати необхідну якість.

Навчання здійснюється у професійно-технічних навчальних закладах другого атестаційного рівня і вимагає, як правило, від учнів, слухачів базової загальної середньої освіти.

9. До професійно-технічних навчальних закладів другого атестаційного рівня належать:

- а) професійно-технічні училища відповідного профілю;
- б) професійно-художні училища;
- в) художні професійно-технічні училища;
- г) училища-агрофірми;
- г) училища-заводи;
- д) навчально-виробничі центри;
- е) навчальні центри;
- є) інші прирівняні до них навчальні заклади.

10. Навчання на другому ступені здійснюється за державними стандартами професійно-технічної освіти.

Учні, слухачі можуть одночасно з отриманням професії здобувати у професійно-технічному або в іншому навчальному закладі повну загальну середню освіту.

Нормативний термін навчання визначається державними стандартами професійно-технічної освіти, але не повинен перевищувати:

- а) для осіб, які мають повну загальну середню освіту, - 1,5 року;
- б) для осіб, які мають базову загальну середню освіту і здобувають повну загальну середню освіту, - 4 роки;
- в) для осіб, які мають базову загальну середню освіту або, як виняток, не мають її і поки не здобувають повну загальну середню освіту, - 2 роки.

11. Навчання на другому ступені завершується кваліфікаційною атестацією. Особам, які успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, присвоюється кваліфікація "кваліфікований робітник" з набутої професії відповідного розряду (категорії) та видається диплом, зразок якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

Професії, за якими здійснюється навчання на другому ступені, визначено в розділах 5, 6, 7, 8 та частково в розділах 3 і 4 Класифікатора професій ДК 003-95.

12. На третьому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування високого рівня кваліфікації з технологічно складних, наукоємних професій та спеціальностей у різних галузях економіки, що дає змогу робітнику чи службовцю на основі отриманих знань та вивчених раніше

типових дій самостійно виконувати складні виробничі операції, продуктивні дії, створювати алгоритми діяльності у нетипових ситуаціях.

Навчання здійснюється у професійно-технічних навчальних закладах третього атестаційного рівня і вимагає від учнів, слухачів повної загальної середньої освіти.

13. До професійно-технічних навчальних закладів третього атестаційного рівня належать:

- а) вищі професійні училища;
- б) вищі художні професійно-технічні училища;
- в) вищі училища-агрофірми;
- г) центри професійно-технічної освіти;
- г) центри підготовки і перепідготовки робітничих кадрів;
- д) інші прирівняні до них навчальні заклади.

14. Навчання на третьому ступені здійснюється за державними стандартами професійно-технічної освіти.

Нормативний термін навчання визначається державними стандартами професійно-технічної освіти, але не повинен перевищувати 2 років.

15. Навчання завершується кваліфікаційною атестацією. Особам, які успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, присвоюється кваліфікація "кваліфікований робітник" з набутої професії відповідного розряду (категорії) та, за умови закінчення відповідного курсу навчання в акредитованому професійно-технічному навчальному закладі, - кваліфікація молодшого спеціаліста і видаються дипломи, зразки яких затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Професії, за якими здійснюється навчання на третьому ступені, визначено в розділах 4, 5, 6, 7, 8 та частково в розділі 3 Класифікатора професій ДК 003-95.

16. Післядипломна освіта кваліфікованих робітників здійснюється у професійно-технічних навчальних закладах усіх атестаційних рівнів за відповідними навчальними планами та навчальними програмами і включає різні форми підвищення кваліфікації та перепідготовку робітників і службовців.

Навчальні плани та навчальні програми розробляються професійно-технічним навчальним закладом на основі державних стандартів професійно-технічної освіти і затверджуються місцевим органом управління професійно-технічною освітою за погодженням із замовником робітничих кадрів.

Нормативний термін навчання визначається навчальними планами та навчальними програмами, але не повинен перевищувати 1 року.

Навчання в закладах системи післядипломної освіти завершується кваліфікаційною атестацією. Особи, які успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, отримують документ встановленого зразка.

17. У разі надання професійно-технічним навчальним закладом учням, слухачам повної загальної середньої освіти навчальний заклад керується державним стандартом (базовим навчальним планом) загальної середньої освіти.

Відповідно до кваліфікаційної характеристики випускника зміст окремих загальноосвітніх предметів (дисциплін) може бути змінений та профільований з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності.

Права професійно-технічних навчальних закладів у визначенні ступеневості та змісту професійно-технічної освіти

18. Атестаційний рівень професійно-технічного навчального закладу присвоюється Міносвіти в установленому порядку.

Професійно-технічний навчальний заклад другого атестаційного рівня має право здійснювати навчання за навчальними планами та навчальними програмами як другого, так і першого ступеня професійно-технічної освіти.

Професійно-технічний навчальний заклад третього атестаційного рівня має право здійснювати навчання за навчальними планами та навчальними програмами як третього, так і другого та першого ступеня професійно-технічної освіти.

19. Професійно-технічний навчальний заклад має право відповідно до змін у техніці, технологіях, організації праці тощо самостійно визначати варіативний компонент змісту професійно-технічної освіти у робочих навчальних планах (до 20 відсотків загального фонду навчального часу) та робочих навчальних програмах (до 20 відсотків навчального часу з кожного навчального предмета (дисципліни) і виробничого навчання), що покликане сприяти систематичному оновленню державних стандартів змісту професійно-технічної освіти.

